Πόσο ωραία περνούσαν

«Της χαμογέλασε και της έδωσε ένα μήλο κι έπειτα άρχισε να αποσυναρμολογεί τον δάσκαλο.»

Η Μάρτζι το κατέγραψε μάλιστα εκείνο το βράδυ στο ημερολόγιό της. Στη σελίδα με ημερομηνία 17 Μαΐου 2155, σημείωσε: «Σήμερα ο Τόμι βρήκε ένα αληθινό βιβλίο!»

Ήταν ένα πολύ παλιό βιβλίο. Ο παππούς της Μάρτζι τής είχε πει κάποτε πως, όταν ήταν μικρός, *ο δικός του* παππούς τού είχε διηγηθεί ότι υπήρχε μια εποχή όπου όλες οι ιστορίες ήταν τυπωμένες σε χαρτί.

Γύρισαν τις σελίδες που ήταν κιτρινισμένες και τσαλακωμένες και τους φάνηκε απίστευτα αστείο να διαβάζουν λέξεις που έμεναν ακίνητες, αντί να κινούνται όπως συνήθιζαν… ξέρετε, πάνω στην οθόνη. Κι όταν ξαναγύρισαν στην προηγούμενη σελίδα, οι λέξεις ήταν ακόμα εκεί, ακριβώς όπως την πρώτη φορά που τις διάβασαν.

«Πω πω,» είπε ο Τόμι, «τι σπατάλη! Όταν τελειώσεις το βιβλίο, το πετάς, υποθέτω. Η οθόνη της τηλεόρασής μας έχει ένα εκατομμύριο βιβλία και χωράει κι άλλα! Δεν θα την πέταγα ποτέ.»

«Το ίδιο και η δική μου,» είπε η Μάρτζι. Ήταν έντεκα χρονών και δεν είχε δει τόσα «τηλεβιβλία» όσα ο Τόμι. Εκείνος, βλέπετε, ήταν πια δεκατριών.

«Πού το βρήκες;» τον ρώτησε.

«Στο σπίτι μου,» απάντησε εκείνος χωρίς να την κοιτάξει, καθώς ήταν βυθισμένος στο διάβασμα. «Στη σοφίτα.»

«Και για τι μιλάει;»

«Για το σχολείο.»

Η Μάρτζι απάντησε περιφρονητικά, «Για το σχολείο; Τι να γράψει κανείς για το σχολείο; Το μισώ.» Η Μάρτζι πάντα μισούσε το σχολείο, τώρα, όμως, το μισούσε περισσότερο από ποτέ. Ο μηχανικός δάσκαλός της την βομβάρδιζε με τεστ στη γεωγραφία, και οι επιδόσεις της χειροτέρευαν όλο και περισσότερο, μέχρι που η μητέρα της, στενοχωρημένη, αναγκάστηκε να καλέσει τον Επιθεωρητή της Περιφέρειας.

Ήταν ένας στρογγυλός ανθρωπάκος με κόκκινο πρόσωπο και μια μεγάλη εργαλειοθήκη γεμάτη διακόπτες και καλώδια. Χαμογέλασε στη Μάρτζι, της έδωσε ένα μήλο κι έπειτα άρχισε να αποσυναρμολογεί τον δάσκαλο. Η Μάρτζι ήλπιζε να μην ήξερε πώς να τον συναρμολογήσει ξανά, μα, φυσικά, ήξερε πολύ καλά. Ύστερα από περίπου μια ώρα, ο δάσκαλος στεκόταν και πάλι εκεί, μεγάλος, μαύρος και άχαρος, με τη μεγάλη του οθόνη, στην οποία προβάλλονταν όλα τα μαθήματα και

οι ερωτήσεις. Κι αυτό δεν ήταν το χειρότερο. Αυτό που η Μάρτζι μισούσε περισσότερο, ήταν η σχισμή όπου έπρεπε να βάζει τις εργασίες και τα τεστ της. Έπρεπε να τα γράφει όλα σε έναν διάτρητο κώδικα, που την είχαν αναγκάσει να μάθει όταν ήταν έξι κι ο μηχανικός δάσκαλος υπολόγιζε τον βαθμό της μέσα σε δευτερόλεπτα.

Όταν τελείωσε, ο Επιθεωρητής χαμογέλασε, της χάιδεψε το κεφάλι και είπε στη μητέρα της, «Δεν φταίει το κοριτσάκι, κυρία Τζόουνς. Νομίζω πως ο τομέας της γεωγραφίας είχε ρυθμιστεί λίγο πιο γρήγορα απ' όσο έπρεπε. Αυτά τα πράγματα συμβαίνουν καμιά φορά. Τον έχω τώρα προσαρμόσει στο μέσο επίπεδο ενός δεκάχρονου παιδιού. Κατά τα άλλα, η πρόοδός της είναι απολύτως ικανοποιητική.» Και της χάιδεψε ξανά το κεφάλι.

Η Μάρτζι απογοητεύτηκε. Ήλπιζε πως ο δάσκαλος θα εξαφανιζόταν για τα καλά, όπως είχε συμβεί μια φορά με τον δάσκαλο του Τόμι, που τον είχαν αποσυναρμολογήσει για σχεδόν έναν μήνα, επειδή ο τομέας της ιστορίας είχε διαγραφεί εντελώς.

Οπότε ρώτησε τον Τόμι, «Γιατί να γράψει κανείς για το σχολείο;»

Ο Τόμι την κοίταξε με ένα βλέμμα γεμάτο υπεροψία. «Γιατί δεν είναι σαν το δικό μας σχολείο, χαζούλα. Είναι το παλιό είδος σχολείου που είχαν οι άνθρωποι πριν από πολύ, πολύ καιρό». Έπειτα, πρόσθεσε με σοβαρό ύφος, τονίζοντας τη λέξη με προσοχή, «*Αιώνες* πριν!».

Η Μάρτζι θίχτηκε. «Ε, δε φταίω εγώ που δεν ξέρω τι σχολεία είχαν τότε!». Διάβασε για λίγο το βιβλίο πάνω από τον ώμο του Τόμι και μετά είπε, «Τέλος πάντων, είχαν δάσκαλο.»

«Φυσικά και είχαν, μόνο που δεν ήταν *κανονικός* δάσκαλος. Ήταν άνθρωπος.»

«Άνθρωπος; Μα πώς μπορεί ένας άνθρωπος να είναι δάσκαλος;»

«Ε, απλώς τους έλεγε πράγματα, τους έβαζε εργασίες και τους έκανε ερωτήσεις.»

«Ένας άνθρωπος δεν είναι αρκετά έξυπνος.»

«Και βέβαια είναι! Ο πατέρας μου ξέρει όσα ξέρει και ο δάσκαλός μου!»

«Αποκλείεται. Κανένας άνθρωπος δεν ξέρει όσα ένας δάσκαλος.»

«Ξέρει σχεδόν τα ίδια, στοίχημα!»

Η Μάρτζι δεν ήξερε τι να απαντήσει. «Εγώ πάντως δε θα ήθελα έναν ξένο μέσα στο σπίτι να με διδάσκει,» είπε.

Ο Τόμι ξέσπασε σε γέλια. «Τελικά, δεν ξέρεις και πολλά, Μάρτζι! Οι δάσκαλοι δε ζούσαν στα σπίτια. Είχαν ένα ειδικό κτίριο, και όλα τα παιδιά πήγαιναν εκεί.»

«Όλα μαζί; Και μάθαιναν όλα το ίδιο πράγμα;»

«Φυσικά, αν ήταν στην ίδια ηλικία.»

«Μα η μαμά μου λέει ότι ο δάσκαλος πρέπει να προσαρμόζεται στο μυαλό κάθε παιδιού, και ότι κάθε παιδί πρέπει να διδάσκεται με διαφορετικό τρόπο.»

«Ε, τότε δεν το έκαναν έτσι. Αν δε σ' αρέσει, δεν χρειάζεται να διαβάσεις το βιβλίο.»

«Δεν είπα πως δε μου αρέσει!» είπε βιαστικά η Μάρτζι. Την έτρωγε η περιέργεια να μάθει περισσότερα για αυτά τα παράξενα σχολεία.

Δεν είχαν προλάβει να φτάσουν ούτε στη μέση της ιστορίας, όταν ακούστηκε η φωνή της μητέρας της: «Μάρτζι! Σχολείο!»

Η Μάρτζι σήκωσε το κεφάλι. «Όχι ακόμα, μαμά!»

«Τώρα,» είπε η κυρία Τζόουνς. «Και μάλλον είναι ώρα και για τον Τόμι.»

Η Μάρτζι ρώτησε τον Τόμι: «Μπορώ να το διαβάσω λίγο ακόμα μαζί σου μετά το μάθημα;»

«Ίσως,» μουρμούρισε εκείνος αδιάφορα κι έφυγε σφυρίζοντας, κρατώντας το σκονισμένο, παλιό βιβλίο κάτω από τη μασχάλη του.

Η Μάρτζι μπήκε στην αίθουσα του σχολείου που βρισκόταν ακριβώς δίπλα στο δωμάτιό της. Ο μηχανικός δάσκαλος ήταν σε λειτουργία και την περίμενε. Ήταν αναμμένος πάντα την ίδια ώρα κάθε μέρα, εκτός Σαββάτου και Κυριακής, γιατί η μητέρα της έλεγε πως τα μικρά κορίτσια μαθαίνουν καλύτερα όταν έχουν σταθερό πρόγραμμα.

Η οθόνη ήταν φωτισμένη και έγραφε: «Το σημερινό μάθημα αριθμητικής είναι για την πρόσθεση γνήσιων κλασμάτων. Παρακαλώ, εισάγετε την εργασία της χθεσινής ημέρας στην κατάλληλη σχισμή.»

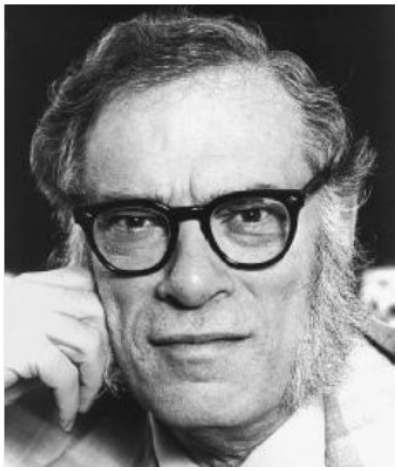
Η Μάρτζι υπάκουσε, αφήνοντας έναν αναστεναγμό. Σκεφτόταν τα παλιά σχολεία, τότε που ο προπάππους του παππού της ήταν παιδί. Όλα τα παιδιά της γειτονιάς πήγαιναν εκεί, γελούσαν και φώναζαν στην αυλή, κάθονταν μαζί στην αίθουσα και γύριζαν σπίτι παρέα. Μάθαιναν τα ίδια πράγματα, ώστε να μπορούν να βοηθούν το ένα το άλλο με τα μαθήματα και να τα συζητούν.

Και οι δάσκαλοι… ήταν άνθρωποι…

Η οθόνη του μηχανικού δασκάλου αναβόσβηνε: «Όταν προσθέτουμε τα κλάσματα 1/2 και 1/4—»

Μα η Μάρτζι σκεφτόταν πόσο θα άρεσε στα παιδιά η ζωή στο σχολείο τότε… Σκεφτόταν πόσο ωραία περνούσαν.

Ισαάκ Ασίμωφ (Isaac Asimov)

Ο Ισαάκ Ασίμωφ (1920-1992) γεννήθηκε στο Πετροβίτσι, ένα χωριό κοντά στο Ροστόβ της Ρωσίας. Το 1923 η οικογένεια του μετανάστευσε στις Ηνωμένες Πολιτείες και ο Ασίμωφ σπούδασε Χημεία στο Πανεπιστήμιο Κολούμπια. Διετέλεσε τακτικός καθηγητής στην Ιατρική Σχολή του Πανεπιστημίου της Βοστώνης στην έδρα της Βιοχημείας. Συνέγραψε περίπου 500 βιβλία, τα περισσότερα εξ αυτών είναι βιβλία εκλαϊκευμένης επιστήμης και επιστημονικής φαντασίας (science fiction). Από τους πιο γνωστούς συγγραφείς επιστημονικής φαντασίας, ο Ασίμωφ έγραψε περισσότερα από εκατό βιβλία και αναρίθμητα διηγήματα, καθώς και βιβλία εκλαϊκευμένης επιστήμης. Στο διήγημα του Runaround το 1942 διατύπωσε τους τρεις «νόμους» της ρομποτικής:

1. *Το ρομπότ δεν θα κάνει κακό σε άνθρωπο, ούτε με την αδράνειά του θα επιτρέψει να βλαφτεί ανθρώπινο ον*
2. *Το ρομπότ πρέπει να υπακούει τις διαταγές που του δίνουν οι άνθρωποι, εκτός αν αυτές οι διαταγές έρχονται σε αντίθεση με τον πρώτο νόμο*
3. *Το ρομπότ οφείλει να προστατεύει την ύπαρξή του, εφόσον αυτό δεν συγκρούεται με τον πρώτο και τον δεύτερο νόμο*

Το διήγημα “The fun they had” εντάσσεται στην πρώτη περίοδο του Ασίμωφ (1951) και γράφτηκε όταν ένας φίλος του ζήτησε να γράψει ένα μικρό διήγημα για μια σχολική εφημερίδα. Αναδημοσιεύτηκε το 1954 στο περιοδικό επιστημονικής φαντασίας *The Magazine of Fantasy and Science Fiction και αργότερα στη συλλογή The Best of Isaac Asimov το 1973.*

Μετάφραση κειμένου: Κατερίνα Τόκα

Επιμέλεια: Θανάσης Καραλής